

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19

Innhold

1	Innledning og bakgrunnen for forslaget	5	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	15
2	Gjeldende rett	7	6	Merknader til bestemmelsene	16
3	Bakgrunnen for lovforslaget	9			
3.1	Høringen	9		Forslag til midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19	22
3.2	Høringsinstansenes syn	10			
4	Departementets vurderinger og forslag	12			
4.1	Smittesituasjonen	12			
4.2	Behovet for videreføring	12			

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19

*Tilråding fra Barne- og familiedepartementet 14. desember 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Innledning og bakgrunnen for forslaget

Barne- og familiedepartementet foreslår i denne proposisjonen midlertidige tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19.

Midlertidige regler som utfyller og supplerer barnevernloven ble satt i kraft 3. april 2020. Reglene ble først fastsatt i midlertidig forskrift 3. april 2020 nr. 575 om forenklinger og tiltak for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Reglene ble videreført i midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 44 om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19. Ved lov 16. oktober 2020 nr. 116 om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19, ble varigheten til den midlertidige loven forlenget fra 22. oktober til 1. april 2021. Varigheten ble igjen forlenget ved endringslov 26. mars 2021 nr. 12, til 10. november 2021.

Bakgrunnen for de midlertidige reglene er konsekvensene smitteverntiltakene har hatt for barn i barnevernet og saksavviklingen i fylkesnemndene. Den midlertidige loven åpner for utvidet mulighet for fjernmøte, fjernavhør og delvis skriftlig behandling, samt at fylkesnemndas rådslagning og avstemning kan skje ved fjernmøte. Reglene gjelder for behandling av tvangsaker etter barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. Videre er Bufetat (og Oslo kommune) gitt hjemmel til å midlertidig flytte et barn fra en barnevernsinstitusjon til en annen og at tilsyns- og oppfølgingsbesøk av barn i fosterhjem og institusjon kan skje ved bruk av andre kommunikasjonsformer, dersom det er tvingende nødvendig på grunn av covid-19. Dette skal bidra til bedre rettssikkerhet og ivaretagelse av barn i barnevernet under pandemien.

For å tilrettelegge for ivaretagelse av barns rett til hjelp, omsorg og beskyttelse etter barne-

Midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19

vernloven og sikre en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene, foreslår departementet at reglene i den midlertidige loven skal gis

videre anvendelse. I og med at den midlertidige loven opphørte å gjelde 10. november 2021, fremmes det forslag om en ny midlertidig lov.

2 Gjeldende rett

Midlertidig lov av 26. mai 2020 nr. 44 om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19, opphørte å gjelde 10. november 2021, jf. den midlertidige loven § 7 annet ledd. Loven ga en snever adgang til å anvende tilpassede saksbehandlingsregler som fraviker enkelte regler i barnevernloven når det er nødvendig for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Formålet med loven var å tilrettelegge for ivaretagelse av barns rett til hjelp, omsorg og beskyttelse etter barnevernloven og for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene under utbruddet av covid-19, jf. § 1.

Den midlertidige loven stilte strenge krav til nødvendigheten av å anvende unntaksbestemmelsene. Videre var unntaksbestemmelsene innrettet slik at rettssikkerheten til barn og foreldre skulle ivaretas på en betryggende måte. Myndighetene skulle følge lovens ordinære regler og innrette smitteverntiltak, så langt det lot seg gjøre, på en slik måte at normal drift kunne opprettholdes. Bestemmelsene i den midlertidige loven kom kun til anvendelse når det var nødvendig på grunn av konsekvensene av utbrudd av covid-19 og når de øvrige vilkårene som fremgikk av de enkelte bestemmelsene i den midlertidige loven var oppfylt. I det følgende gis det en oversikt over bestemmelsene i loven som hadde varighet frem til 10. november 2021.

De midlertidige saksbehandlingsreglene for fylkesnemndene gjaldt ved behandling av saker etter barnevernloven, smittevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven, jf. § 1.

Det fulgte av §§ 2 og 3 at fylkesnemnda kunne beslutte å behandle saker i fjernmøte og med fjernavhør, og til å avgjøre saker i en kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling. Uten alternativer til fysiske møter, ville smitteverntiltak kunne medføre at flere saker måtte utsettes og i ytterste konsekvens at saksavviklingen stoppet opp. Fjernmøte, fjernavhør og delvis skriftlig behandling kunne bare benyttes dersom det var nødvendig på grunn av covid-19 og ubetenkelig i den enkelte sak. I vurderingen av om behandlingsformen var ubetenkelig skulle det særlig

legges vekt på sakens karakter og private parters rettssikkerhet. Det var presisert i loven at partene skulle gis anledning til å uttale seg og at deres mening om behandlingsformen burde tillegges betydelig vekt. Også barn uten partsrettigheter som var i stand til å danne seg egne synspunkter, skulle gis anledning til å uttale seg før beslutning ble truffet. Fylkesnemnda hadde et særlig ansvar for å påse at saksbehandlingen skjedde på en betryggende måte, herunder at private parters rettssikkerhet ble ivaretatt og at saken hadde et forsvarlig faktisk avgjørelsesgrunnlag. Jo mer alvorlig saken var etter sin art, desto strengere krav ble stilt til partenes rettssikkerhet. En avgjørelse om fjernmøte, fjernavhør og delvis skriftlig behandling etter den midlertidige loven, måtte begrunnes. Dersom saken skulle avgjøres etter en kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling stilte loven krav om at partsavhør og vitneavhør alltid skulle skje i møte (enten fysisk eller i fjernmøte). Det var også presisert at det skulle gis adgang til etterfølgende skriftutveksling hvis prosessfullmektigens avsluttende innlegg ble gitt skriftlig.

Den midlertidige loven § 4 ga også adgang til at nemndas rådslagning og avstemning kunne skje i fjernmøte.

Den midlertidige loven § 5 ga Bufetat og Oslo kommune myndighet til å midlertidig flytte et barn fra en barnevernsinstitusjon til en annen når det var tvingende nødvendig på grunn av covid-19. Flyttingen måtte være tvingende nødvendig for å ivareta barnets behov for omsorg og beskyttelse. Reglene skulle sikre at flyttinger som skjedde på grunn av covid-19 ivaretok barnets rettssikkerhet. Det ble stilt krav om at barnet bare kunne flytte til en institusjon som var egnet til å ivareta barnets behov for omsorg og beskyttelse. Flyttingen skulle forberedes i den enkelte institusjon og skje i samarbeid med kommunen. En beslutning om flytting skulle begrunnes og dokumenteres skriftlig. Barnet skulle få medvirke og det skulle begrunnes og dokumenteres hvordan barnets medvirkning var ivaretatt, hva som var barnets syn og vurderingen av barnets beste. Statsforvalteren skulle orienteres om beslutningen.

Den midlertidige loven § 6 ga adgang til at tilsyns- og oppfølgingsbesøk i fosterhjem og institusjon kunne gjennomføres ved bruk av andre kommunikasjonsformer hvis det var tvingende nødvendig for å få gjennomført tilsynet eller oppfølgingen. Hjemmelen gjaldt både stasforvalternes tilsyn med barn på barnevernsinstitusjoner og kommunens oppfølging og tilsyn med fosterhjem. Forslagene skulle bidra til at barnevernet fortsatt kunne gi utsatte barn nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse under utbruddet av covid-19. Det følger av god forvaltningsskikk at vurderingene som ble foretatt når alternative kommunikasjonsformer ble benyttet, skulle dokumenteres.

Det fulgte av § 7 annet ledd at den midlertidige loven ble opphevet 10. november 2021.

Den midlertidige loven § 8 gjaldt overgangsregler. Dersom en behandlingsmåte med hjemmel i den midlertidige loven var besluttet eller påbegynt før opphevingstidspunktet i § 7, skulle loven gjelde ved behandlingen inntil saken var avsluttet i fylkesnemnda. Det samme gjaldt for beslutning om midlertidig flytting etter § 5 som var truffet før opphevingstidspunktet.

Det vises til Prop. 112 L (2019–2020) for nærmere beskrivelse av gjeldende rett etter barnevernloven og det nærmere innholdet i de enkelte bestemmelsene i den midlertidige loven, samt senere omtale i Prop. 145 L (2019–2020) og Prop. 96 L (2020–2021).

3 Bakgrunnen for lovforslaget

3.1 Høringen

Barne- og familiedepartementet sendte forslaget om å videreføre midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 på offentlig høring 21. september – 1. oktober 2021. Loven ble opphevet 10. november 2021.

Departementet foreslo under tvil at den midlertidige loven skulle videreføres av beredskapshensyn. Departementet sendte forslaget på høring for å få et bedre grunnlag for å vurdere forlengelse tettere opptil lovens utløpsdato. Departementet begrunnet forslaget med at det fortsatt var risiko for at smitteverntiltak ville kunne påvirke driften i barnevernet og fylkesnemnda etter 10. november 2021. Selv om vaksineringen hadde kommet langt og mange smitteverntiltak var avviklet, var det usikkerhetsmomenter knyttet til den videre utviklingen av pandemien, særlig med tanke på nye mutasjoner av viruset og varighet av beskyttelse etter vaksinasjon. Det var risiko for at det kunne komme en ny smittebølge vinteren 2021–2022 som kunne tilsi behov for strengere smitteverntiltak, særlig lokale tiltak.

Departementet foreslo derfor å videreføre den midlertidige loven gjennom å vedta en ny midlertidig lov med samme innhold, men med varighet til 1. juli 2022. Departementet tok forbehold om at ny informasjon fra helsemyndighetene i etterkant av høringen kunne påvirke vurderingen av om loven skal videreføres og lovens varighet.

Lovforslaget ble sendt på høring til følgende instanser:

Arbeids- og sosialdepartementet
Finansdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kulturdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Utenriksdepartementet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Barneombudet
Domstoladministrasjonen
Folkehelseinstituttet
Alle landets statsforvaltere
Helsedirektoratet
Norges institusjon for menneskerettigheter
Helse Vest RHF
Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord RHF
Helse Sør-Øst RHF
Sentralenheten for fylkesnemndene
Statens Helsetilsyn

Alta kommune
Bergen kommune
Bærum kommune
Drammen kommune
Flekkefjord kommune
Fredrikstad kommune
Gjesdal kommune
Hamar kommune
Harstad kommune
Hurdal kommune
Kongsberg kommune
Kristiansand kommune
Larvik kommune
Molde kommune
Orkland kommune
Oslo kommune
Porsanger kommune
Ringerike kommune
Ringsaker kommune
Sandnes kommune
Sokndal kommune
Stad kommune
Stavanger kommune
Steinkjer kommune
Sunnfjord kommune
Tinn kommune
Tromsø kommune
Trondheim kommune
Tønsberg kommune
Årdal kommune

Den Norske Advokatforening

Den norske legeforening
 Fellesorganisasjonen
 Juristforbundet
 KS
 Forandringsfabrikken
 Landsforeningen for barnevernsbarn
 Organisasjonen for barnevernsforeldre
 Redd Barna
 SOS-barnebyer
 Actis
 A-larm bruker- og pårørendeorganisasjon for
 åpenhet om rus og behandling
 Fagrådet innen rusfeltet i Norge
 Blå Kors
 Forbundet mot rusgift
 Foreningen for human narkotikapolitikk
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Landsforbundet for utviklingshemmede og
 pårørende
 Ivareta – Pårørende berørt av rus
 Norsk Forbund for Utviklingshemmede
 Norsk sykepleierforbund
 proLAR
 Rusmisbrukernes interesseorganisasjon

3.2 Høringsinstansenes syn

Departementet har mottatt høringsuttalelser med realitetsmerknader fra følgende seks instanser: *Fylkesnemndene*, *Domstoladministrasjonen (DA)*, *Helsedirektoratet*, *Statsforvalteren for Vestfold og Telemark*, *Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM)* og *Den norske legeforening*. Flertallet av instansene støtter forslaget, bare *Statsforvalteren for Vestfold og Telemark* er eksplisitt imot forslaget, mens *NIM* er i tvil.

Helse- og omsorgsdepartementet, *Justis- og beredskapsdepartementet* og *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* har avgitt ingen merknad til saken. Departementet har også mottatt over 20 uttalelser fra privatpersoner, samt fra barnevernsaksjonen.no., som er imot forslaget.

Helsedirektoratet uttaler at det har begrenset grunnlag for å vurdere behovet til barnevernstjenesten og fylkesnemndene, men støtter at reglene videreføres av beredskapshensyn fordi det ikke kan «utelukkes at det vil være behov for å ha mulighet til å bruke det midlertidige regelverket i en periode fremover.» *Helsedirektoratet* fremhever også at de strenge vilkårene for å anvende loven gjør det mindre betenkelig med en videreføring og at det fremstår som et bedre alternativ å videreføre loven nå fremfor å fremme et nytt forslag på et senere tidspunkt.

Fylkesnemndene støtter forslaget om videreføring og viser til at den midlertidige loven har vært et effektivt verktøy for å avvikle saker i en vanskelig pandemisituasjon og at det fortsatt er usikkert hvordan situasjonen blir fremover og at man derfor «*bør utvise forsiktighet med å fjerne dette verktøyet når situasjonen er så usikker som den er per i dag*». *Fylkesnemndene* mener «*situasjonen bør bli noe mer avklart før loven oppheves*».

Videre uttaler *Fylkesnemndene* følgende om behovet for de midlertidige reglene fremover:

«...selv om vaksinasjonsgraden er høy og smittetilfellene går ned, skal befolkningen fremdeles utvise forsiktighet dersom man har symptomer på covid-19. Dette tilsier at terskelen for karantene og isolasjon er noe lavere enn i et normalår. Trolig er det smitteverntiltak i form av karantene/isolasjon som følge av symptomer på andre infeksjoner som i praksis vil medføre den største utfordringen for fylkesnemndas saksavvikling og som tilsier en utvidet adgang for gjennomføring av fjernmøter, i hvert fall i en tid framover.»

Fylkesnemndene understreker også at prosessreglene kun skal benyttes dersom det er «nødvendig og ubetenkelig», jf. lovens §§ 2 og 3 og at nemndene anvender koronaloven i samsvar med dette klare utgangspunktet. *Fylkesnemndene* støtter for øvrig en videreføring til 1. juli 2022 og understreker at dersom midlertidig koronalov for domstolene videreføres fram til 1. juli 2022 er det viktig at den midlertidige loven for fylkesnemnda videreføres, for å oppnå likhet i prosessregelverket.

Domstoladministrasjonen (DA) støtter departementets forslag om videreføring av de midlertidige reglene til 1. juli 2022 og uttaler at de er enig i departementets beskrivelse av mulige behov og beredskapshensyn. *DA* uttaler følgende:

«Pandemien er ikke over selv om vi nettopp har gjenåpnet samfunnet. Vi kan ikke se bort fra at det kan oppstå lokale utbrudd fremover, som forhindrer fysisk oppmøte. Vi støtter en videreføring av midlertidige regler frem til 1. juli 2022. Da har man potensielt nødvendige verktøy tilgjengelig om behovet skulle oppstå, selv om man mest sannsynlig vil drive ordinært fremover.»

NIM uttaler at de ikke har smittevern faglig bakgrunn for å vurdere om reglene bør videreføres, men fremhever at et eventuelt lovforslag bør

vurderes og begrunnes nærmere. *NIM* mener høringsnotatet kunne vært tydeligere på hvilke momenter som vektlegges i beredskapshensynet og at de anser det som mindre sannsynlig at dagens smitteverntiltak skal begrense nemndene og barnevernets drift. *NIM* uttaler blant annet:

«Gitt vaksinasjonsgraden og unntakene fra påleggene i medhold av smittevernloven for vaksinerte, herunder særlig karantene, antar vi at det vil være langt mindre sannsynlighet for at smittevern setter begrensninger for fylkesnemndenes og barnevernets drift. At noen enkeltsaker må utsettes på grunn av at noen av aktørene for eksempel er i isolasjon, karantene eller har forkjølelssymptomer, er også noe en lever med i en normalsituasjon der andre sykdommer kan føre til behov for utsettelse i saksavviklingen. Det samme gjelder situasjoner som kan oppstå knyttet til lovens §§ 5 og 6 om flytting av barn og om tilsyn, der sykdom kan føre til behov som ellers løses innenfor det alminnelige regelverket.»

Ved en eventuell forlengelse ber *NIM* departementet vurdere å gi føringer i forarbeidene som strammer inn bruken av reglene for å unngå praksis som ikke er forholdsmessig i dagens smittesituasjon. *NIM* uttaler blant annet:

«Departementet kan ved en forlengelse av loven vurdere å gi føringer i forarbeidene som strammer inn adgangen til bruk av reglene, for eksempel ved å presisere at vilkårene i loven skal forstås slik at reglene bare kan anvendes dersom de berørte er underlagt pålegg om smitteverntiltak, som isolasjon, karantene og avstand. Ved oppfølging av smittevern utover dette, særlig knyttet til anbefalinger fra helsemyndighetene, bør departementet vurdere om det er noen grunn til å stille covid-19 i en særstilling sammenlignet med andre smittsomme sykdommer. Etter vårt syn bør departementet vurdere hvilken betydning det skal ha hvorvidt

covid-19 utgjør en allmenfarlig smittsom sykdom etter definisjonen i smittevernloven § 1-3, jf. § 1-4.»

Videre stiller *NIM* spørsmål om hvorvidt det er nødvendig å videreføre alle lovens regler, og viser særskilt til § 5 om midlertidig flytting av barn fra en institusjon. *NIM* viser også til at Justis- og beredskapsdepartementet vurderer forlengelse av midlertidige prosessregler for Utlendingsnemnda (UNE) og domstolene og at «*ulike løsninger for forskjellige prosessregelverk kan bli stående noe uforklart hvis ikke departementet begrunner det*».

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark støtter ikke en videreføring av den midlertidige loven. *Statsforvalteren* fremhever at fysiske møter er en del av hovedprinsippene for saksbehandling i fylkesnemnda og uttaler:

«Når nå resten av samfunnet er åpnet og normal drift forutsettes i de fleste virksomheter og på tjenestesteder, kan vi ikke se hvorfor fylkesnemnda skulle være i en annen situasjon. Fylkesnemnda bør som andre tjenester og virksomheter, håndtere smitte og sykdom som i en normalsituasjon. Den mulige usikkerheten knyttet til utviklingen av pandemien, kan ikke, som et beredskapshensyn over tid, begrense barneverntjenesten og fylkesnemndas saksbehandling, og dermed barn og foreldres rettssikkerhet.»

Den samme begrunnelsen anføres for ikke å videreføre de midlertidige reglene om at tilsyns- og oppfølgingsbesøk kan gjennomføres ved bruk av andre kommunikasjonsformer. *Statsforvalteren* viser også til at deres erfaring er at disse har blitt gjennomført fysisk også under pandemien, samtidig som smittevern har blitt ivaretatt.

Legeforeningen støtter en videreføring av den midlertidige loven og viser til at det er alvorlige saker som det er av stor betydning at saksgang, oppfølging og tilsyn ikke stopper opp.

4 Departementets vurderinger og forslag

4.1 Smittesituasjonen

Koronaviruset SARS-CoV-2 har spredt seg mellom mennesker siden slutten av 2019, og kan medføre sykdommen covid-19. Viruset har forårsaket en helt ekstraordinær situasjon, og det har blitt satt i verk en rekke smitteverntiltak for å forebygge spredning. Sykdommen ble definert som en allmennfarlig smittsom sykdom 31. januar 2020 og erklært som en pandemi 11. mars 2020.

Covid-19-epidemien har vist seg å være uforutsigbar. Som med andre virus skjer det stadig små endringer i virusets arvemateriale (mutasjoner). Mutasjoner som får betydning for smittsomhet, alvorlig sykdom og beskyttelse etter vaksinasjon, kan få betydning for hvordan epidemien utvikler seg.

I september 2021 gikk Norge over i fasen kalt «normal hverdag med økt beredskap». Bakgrunnen var at en tilstrekkelig høy andel av befolkningen var fullvaksinert, epidemien var under kontroll og sykehusenes kapasitet ikke var overbelastet.

Siden oktober har imidlertid covid-19-epidemien vært økende i Norge. Det har samtidig vært økning av andre luftveivirus som rhinovirus og parainfluenzavirus, samt RS-virus. I november ble det også oppdaget en ny virusvariant – Omikron – som ser ut til å være mer smittsom enn tidligere varianter. Kunnskapen om den nye varianten er imidlertid fortsatt usikker. I desember innførte regjeringen derfor en rekke nasjonale smitteverntiltak for å få ned belastningen på helse- og omsorgstjenesten, og forsinke og begrense spredningen av omikron.

Den senere tids utvikling i smittesituasjonen viser at det fortsatt på kort varsel kan bli aktuelt å innføre strengere smitteverntiltak, både regionalt og nasjonalt.

4.2 Behovet for videreføring

Departementet foreslår å videreføre den midlertidige loven. Flertallet av høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget støtter en videre-

føring, i lys av den usikre smittesituasjonen fremover.

Den midlertidige loven inneholder forenklede saksbehandlingsregler som etter departementets syn har vært avgjørende for å ivareta barn i barnevernet og opprettholde en forsvarlig og rettsikker saksavvikling i fylkesnemnda under pandemien. Det er særlig smitteverntiltak som har begrenset fysiske møter som har medført behovet for de midlertidige reglene. Det omfatter strenge krav til karantene og isolasjon, antallsbegrensninger og krav til avstand innendørs, samt reisestriksjoner innenlands (mellom kommuner og bruk av kollektivtransport).

Departementet understreker at den midlertidige loven ikke kan benyttes dersom smitteverntiltak som kan hindre ordinær drift eller saksavvikling er avvirket eller kan håndteres innenfor barnevernlovens ordinære regler. Reglene kan kun benyttes når det er «nødvendig» eller «tvingende nødvendig» på grunn av covid-19, jf. loven §§ 2-6. Det forventes at barnevernet og fylkesnemnda tilstreber å benytte barnevernlovens ordinære prosess- og saksbehandlingsregler når det er mulig.

Reglene i den midlertidige loven §§ 2-4 om fjernmøte, fjernavhør og delvis skriftlig behandling i fylkesnemndene har bidratt til forutsigbarhet i saksbehandlingen. Reglene har gjort det mulig å opprettholde saksavviklingen og forhindre forsinkelser som ellers kan gå ut over partenes rettssikkerhet, herunder barns behov for rask avklaring av omsorgssituasjonen.

Barnevernloven har ikke regler om at barn kan flyttes midlertidig fra en institusjon til en annen på grunn av smitteverntiltak. Den midlertidige loven § 5 gir nærmere regler for når og hvordan midlertidig flytting kan skje, når det er tvingende nødvendig på grunn av covid-19. Det forutsettes at institusjonsdriften planlegges slik at sykdomsutbrudd eller karantene i minst mulig grad krever at barn må flytte ut av institusjonen. Bestemmelsen er svært lite brukt, men har vært en sikkerhetsventil for å ivareta barns rettssikkerhet og behov for omsorg og beskyttelse dersom flytting har vært tvingende nødvendig på grunn av covid-19.

Den midlertidige loven § 6 åpner for at tilsyns- og oppfølgingsbesøk av barn i fosterhjem og institusjon kan gjennomføres ved bruk av andre kommunikasjonsformer enn fysiske møter, dersom det er tvingende nødvendig på grunn av covid-19. Særlig reiserestriksjoner mellom kommuner, karantene og isolasjon har kunnet forhindre fysiske møter, og den midlertidige loven har bidratt til at lovpålagte tilsyns- og oppfølgingsbesøk likevel har blitt gjennomført. Departementet mener dette har bidratt til å styrke barns rettssikkerhet. En nærmere beskrivelse av reglene i den midlertidige loven fremgår av omtalen under gjeldende rett.

Erfaringer med de midlertidige reglene tilsier at de har fungert etter sitt formål og bidratt til å ivareta partenes rettssikkerhet, samtidig som smitteverntiltak har blitt overholdt. Reglene har vist seg hensiktsmessige og fleksible for å tilpasse saksbehandlingen til den konkrete smittesituasjonen og redusere smitterisikoen. Det vises blant annet til erfaringsbeskrivelser i Prop. 145 L (2019–2020) punkt 4 og Prop. 96 L (2020–2021) punkt 4.2 og 4.3.

Departementet uttrykte tvil i høringsnotatet om nødvendigheten og forholdsmessigheten av å videreføre den midlertidige loven etter 10. november 2021, fordi det var usikkert om det ville bli behov for reglene. Flertallet av høringsinstansene støttet forslaget om forlengelse på grunn av den usikre smittesituasjonen fremover. *Helsedirektoratet* viste til at det ikke kan utelukkes at det vil være behov for å ha mulighet til å bruke det midlertidige regelverket i en periode fremover.

Utviklingen i smittesituasjonen etter forslaget ble sendt på høring viser at det fortsatt er behov for reglene i den midlertidige loven. Smittesituasjonen fremover er fortsatt usikker og det kan bli aktuelt å innføre smitteverntiltak på kort varsel. Det økende smittestrykket, sammenholdt med at smittesituasjonen er uforutsigbar, medfører etter departementets syn at det er et behov for de midlertidige reglene.

Departementet opprettholder forslaget om å videreføre den midlertidige loven. Hvis smitteverntiltak forhindrer fysisk oppmøte i fylkesnemnda, kan det medføre at flere saker må utsettes og i verste fall at saksavviklingen stopper opp uten de midlertidige reglene. Dette kan få alvorlig konsekvenser for partenes rettssikkerhet og saksavviklingen. Det vil også svekke barns rettssikkerhet dersom smitteverntiltak er til hinder for å gjennomføre lovpålagte tilsyns- eller oppfølgingsbesøk med barn i fosterhjem eller institusjon, eller dersom barn flyttes fra institusjon på

grunn av covid-19, uten at flytting er nærmere regulert for å ivareta barnets behov og rettssikkerhet. Den midlertidige loven vil i slike tilfeller bidra til å ivareta barn i barnevernet og sikre en forsvarlig og rettssikker behandling i fylkesnemndene i tiden fremover.

Departementet har i vurderingen av om loven bør videreføres vektlagt at loven bare kan benyttes dersom det er nødvendig på grunn av covid-19 og når lovens øvrige vilkår, som skal ivareta partenes rettssikkerhet, er oppfylt. Dette gjør det etter departementets syn mindre rettssikkerhetsmessig betenkelig å videreføre loven, selv om behov for reglene kan variere. Departementet ser samtidig behov for å presisere kravet til nødvendighet for å anvende de midlertidige reglene, slik også *NIM* oppfordrer til i høringen.

Departementet understreker at vilkårene i den midlertidige loven må tolkes og anvendes konkret i den enkelte sak, sett i lys av den til enhver tid gjeldende smittesituasjon. Noen forsinkelser på grunn av sykdom og liknende, må de enkelte tjenestene og nemndene alltid ta høyde for. Dette må vurderes konkret ut ifra smittesituasjonen og tiltakene som gjelder til enhver tid.

Departementet vil videre understreke at i tillegg til nødvendighetskravet, inneholder loven også andre krav som skal ivareta private parters rettssikkerhet dersom unntaksreglene benyttes. Dette gjør det også etter departementets syn mindre betenkelig å videreføre de midlertidige reglene.

For å anvende fjernmøte, fjernavhør eller delvis skriftlig behandling i fylkesnemndene må behandlingsformen anses *ubetenkelig*. I denne vurderingen skal det særlig legges vekt på sakens karakter og private parters rettssikkerhet. Partene skal gis anledning til å uttale seg om behandlingsformen og deres mening bør tillegges betydelig vekt. Også barn uten partsrettigheter skal gis anledning til å uttale seg, og det er lovfestet særskilte rettigheter for barn. Tilstrekkelig og funksjonelt teknisk utstyr er en forutsetning for å gjennomføre fjernmøter.

Når det gjelder tilsyns- og oppfølgingssamtaler med barn i fosterhjem eller institusjon, må det alltid gjøres en konkret vurdering av om unntaksadgangen faktisk skal benyttes. Det må vurderes hvordan oppfølgings- og tilsynsansvaret og hensynet til barnets beste kan ivaretas i den enkelte saken, herunder konsekvensene av å utsette besøket, samt barnets syn på bruk av alternative kommunikasjonsformer.

Adgangen til midlertidig å flytte et barn fra en institusjon til en annen er snever. Andre tiltak skal

være vurdert, og det forutsettes at institusjonsdriften planlegges slik at sykdomsutbrudd eller karantene i minst mulig grad krever at barn må flytte ut av institusjonen. En beslutning om midlertidig flytting skal begrunnes og dokumenteres skriftlig, herunder om barns medvirkning og barnets beste. Statsforvalteren skal orienteres om beslutninger om midlertidig flytting slik at statsforvalteren kan vurdere om det er behov for tilsynsmessig oppfølging. Dette er viktige rettsikkerhetsgarantier for private parter, dersom den midlertidige loven videreføres.

For en nærmere beskrivelse av vilkårene for å anvende reglene, se Prop. 112 L (2019–2020) punkt 6.3, 7.3, 8.3, 9.3, 10.3, 11.3, Prop. 145 L (2019–2020) punkt 6 og Prop. 96 L (2020–2021) punkt 4.

Etter innspill fra *NIM* har departementet vurdert om den midlertidige lovens regler bare skal kunne tas i bruk ved pålegg om smitteverntiltak, men ikke der det bare er gitt råd om smitteverntiltak. I forarbeidene, Prop. 112 L (2019–2020), fremgår at barnevernet og fylkesnemnda må «overholde de regler og anbefalinger som til enhver tid gis av helsemyndighetene» (vår uthevelse). Departementet mener at også råd om å holde seg hjemme ved symptomer eller karantene etter omstendighetene vil kunne utløse den midlertidige lovens regler. Det er imidlertid et vilkår at det anses «nødvendig» eller «tvingende nødvendig» å benytte de midlertidige reglene, jf. §§ 2-6, og at lovens øvrige vilkår er oppfylt.

NIM har også oppfordret departementet til å vurdere om alle reglene i den midlertidige loven bør videreføres, og særskilt vurdere behovet for

§ 5 om adgangen til midlertidig å flytte et barn fra en institusjon til en annen på grunn av smitteverntiltak. Departementet opprettholder forslaget om å videreføre bestemmelsen, men understreker at behovet for bestemmelsen må vurderes ut fra smittesituasjonen på det aktuelle tidspunktet. Dersom smittesituasjonen og tiltak i unntakstilfeller kan medføre at barn må flytte, mener departementet at den midlertidige loven ivaretar barns rettssikkerhet ved at det stilles strenge krav til når og hvordan flytting kan gjennomføres, herunder at barns behov for omsorg og beskyttelse skal ivaretas og krav til medvirkning og dokumentasjon.

I høringsnotatet uttrykte departementet tvil om hvor lenge den midlertidige loven eventuelt bør videreføres. Det ble vist til at oppdatert informasjon om smittesituasjonen ville kunne få betydning for vurderingen. Bare *Fylkesnemndene* og *Domstoladministrasjonen* har uttalt seg om varigheten av forlengelsen i høringen, og disse instansene støtter at loven videreføres til 1. juli 2022. Departementet mener det er lite hensiktsmessig å videreføre loven for en kortere periode enn seks måneder og foreslår at loven skal gjelde til 1. juli 2022.

Departementet vil følge utviklingen og vurdere behovet for endringer. Stortinget vil også kunne oppheve loven på et tidligere tidspunkt dersom situasjonen tilsier det.

Departementets lovforslag innebærer at det vedtas en ny midlertidig lov med samme innhold som den midlertidige loven som ble opphevet 10. november 2021, men med en endring i § 7 annet ledd om lovens virkningstidspunkt.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den midlertidige loven inneholder regler for å kunne opprettholde viktige funksjoner i barnevernet. Saksbehandlingsreglene i fylkesnemndene er administrative tilpasninger for å kunne opprettholde nemndenes saksavvikling samtidig som smittespredning i forbindelse med covid-19 begrenses. Økt fleksibilitet i saksavviklingen kan redusere behovet for å utsette saker og dempe konsekvensene av smittevernstiltakene. En forlengelse av loven vil kunne bidra til å opprettholde saksavviklingen og redusere restanseoppbyggingen i fylkesnemndene. Samtidig krever det tilpasning i arbeidsform for nemndene, barnevernstjenestene,

advokater, tolker og andre brukere, men en viss tilpasning har allerede funnet sted i løpet av den tiden loven har virket.

Departementet vurderer at det ikke er vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser av å forlenge regelen om at Bufetat har myndighet til å flytte barn mellom institusjoner, eller å forlenge de forenklede reglene for oppfølgings- og tilsynsbesøk i fosterhjem og institusjon.

Departementet vurderer samlet sett at en forlengelse av loven ikke medfører konsekvenser som forutsetter bevilgningsendringer for berørte aktører.

6 Merknader til bestemmelsene

Til § 1 Formål og virkeområde

Bestemmelsene i denne loven gjelder tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda på grunn av utbruddet av covid-19.

Det følger av *første ledd første punktum* at lovens formål er å tilrettelegge for ivaretagelse av barns rett til hjelp, omsorg og beskyttelse etter barnevernloven og for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene ved å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

Den midlertidige loven inneholder enkelte bestemmelser om når barnevernloven med forskrifter kan fravikes. Det stilles strenge krav til nødvendigheten av å anvende unntaksbestemmelsene. Videre er unntaksbestemmelsene innrettet slik at rettssikkerheten til barn og foreldre ivaretas på en betryggende måte. Myndighetene skal følge lovens ordinære regler og innrette smitteverntiltak, så langt det lar seg gjøre, på en slik måte at normal drift kan opprettholdes. Myndighetene må samtidig overholde de regler og anbefalinger om smittevern som til enhver tid gis av helsemyndighetene.

Bestemmelsene i den midlertidige loven kommer kun til anvendelse når det er nødvendig på grunn av konsekvensene av utbrudd av covid-19 og når de øvrige vilkårene som fremgår av de enkelte bestemmelsene i den midlertidige loven er oppfylt.

Det presiseres i *første ledd annet punktum* at barnevernloven med forskrifter gjelder med mindre noe annet fremgår av denne midlertidige loven. Dette innebærer blant annet at lovens viktige prinsipper som barnets beste, barns medvirkning og krav til forsvarlige tiltak og tjenester gjelder også ved anvendelse av den midlertidige loven.

Det følger av *annet ledd* at loven også skal legge til rette for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene ved behandling av saker etter smittevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Også disse lovene gjelder med mindre noe annet fremgår av denne midlertidige loven.

Det følger av *tredje ledd* at den midlertidige loven får anvendelse for Svalbard. Det er egne forskrifter om lov om barneverntjenesters anven-

delse på Svalbard og om anvendelse av helselover og -forskrifter for Svalbard og Jan Mayen.

Til § 2 Fjernmøte og fjernavhør

Bestemmelsen gir en utvidet hjemmel til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør i fylkesnemndene. Et fjernmøte er et møte hvor ikke alle deltakerne er til stede samme sted, men deltar ved bruk av fjernmøteutstyr, for eksempel som telefon- eller videokonferanse. Ved fjernavhør er den som avhøres ikke til stede, men deltar ved fjernmøteutstyr.

Nemndsleder kan etter *første ledd* beslutte at forhandlingsmøter og møter i klagesaker helt eller delvis skal holdes som fjernmøter og avhør gjennomføres som fjernavhør når det er nødvendig og ubetenkelig. Bestemmelsen gir generelle føringer for bruk av fjernmøteløsninger som må vurderes konkret i den enkelte sak. Saksbehandlingen må være rettferdig, forsvarlig og ivareta partenes rettssikkerhet.

Om det er nødvendig i den enkelte sak med fjernmøte eller fjernavhør må vurderes i lys av hvorvidt det på grunn av sykdom eller tiltak for smittebegrensninger som følge av utbruddet av covid-19 er mulig å behandle saken med fysisk møte og hva som er de reelle alternativene. Der som nemndene har tilstrekkelig personell og smittetiltak ikke er til hinder for det, skal saker behandles etter de ordinære reglene.

Ubetenkelighetsvilkåret gir anvisning om at det skal foretas en konkret vurdering av forsvarligheten av å benytte fjernmøte og fjernavhør. Relevante momenter i vurderingen er: sakens karakter, private parters rettigheter, ulempene ved oppmøte, formålet med møtet, fjernmøteutstyret, herunder om møtet holdes som telefon- eller videokonferanse, om møtet holdes helt eller delvis som fjernmøte, hvor deltakerne kan finne seg og i hvilken grad det kan sikres betryggende rammer for møtet og partenes syn.

Det er presisert i *første ledd annet punktum* at i vurderingen av om det er ubetenkelig, skal det særlig legges vekt på sakens karakter og private parters rettigheter. Sakens karakter omfatter

sakens tema, omfang, kompleksitet og alvorlighetsgrad. Private parters rettigheter må ivaretas på en tilfredsstillende måte, herunder retten til å bli hørt, føre bevis, kontradiksjon og kontakt med advokat. Hovedprinsippene for fylkesnemndas saksbehandling i barnevernloven § 7-3 gjelder.

Det er ikke et krav om samtykke fra partene. Det følger av *annet ledd første punktum* at partene skal gis anledning til å uttale seg før det tas en beslutning om fjernmøte og fjernavhør. Partenes mening bør tillegges betydelig vekt. Dette følger av *annet ledd annet punktum*. Det skal alltid tilstrebes en behandlingsform som partene aksepterer.

Det er viktig at barns rettigheter blir ivaretatt i prosessen på en betryggende måte. At partene skal høres og at deres mening bør tillegges betydelig vekt, gjelder også for barn som er part i saken. Fjernmøte og fjernavhør kan for noen barn oppleves som en tilleggsbelastning. I tillegg til at barn med partsrettigheter skal få uttale seg før beslutning tas, må de få velge om de ønsker å delta i fjernmøte eller å uttale seg på annen måte. Dette er inntatt i *annet ledd tredje punktum*.

Et barn uten partsrettigheter som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis anledning til å uttale seg før beslutning tas, jf. *annet ledd fjerde punktum*. Føringsene i barnevernloven §§ 1-6 og 6-3 gjelder. Det er i første rekke eldre barn som vil kunne ha forutsetninger for å ha en oppfatning om behandlingsformen. Det er ikke et krav for å treffe beslutning om delvis skriftlig behandling at barn uten partsrettigheter har en mening om behandlingsformen. Barnet skal imidlertid informeres og gis mulighet til å formidle sitt syn til barnevernstjenesten, fylkesnemnda eller talspersonen før beslutning tas. Barns rett til medvirkning må ses i sammenheng med prinsippet om barnets beste. Hvis det vurderes at et barn ikke bør informeres og gis anledning til å uttale seg om behandlingsformen fordi det ikke anses forsvarlig av hensyn til barnets beste, skal det dokumenteres hvorfor dette er unnlatt.

Det fremgår videre av *annet ledd femte punktum* at beslutning om fjernmøte og fjernavhør skal begrunnes. Dette omfatter dokumentasjon av vektleggingen av partenes og eventuelt barnets syn. Hvis et barn uten partsrettigheter ikke er gitt anledning til å uttale seg om behandlingsformen, skal dette også dokumenteres skriftlig.

Det fremgår ikke av bestemmelsen om noen sakstyper anses bedre egnet for fjernmøter og fjernavhør. Dette må vurderes konkret i den enkelte sak. Fjernmøter kan være aktuelt særlig når tidsmomentet er av avgjørende betydning, slik som i klager over akuttvedtak. Det åpnes ikke for

at saker om tvangsadopsjon kan behandles som fjernmøte uten at partene samtykker og nemnda anser det ubetenkelig. Fjernmøter bør fortrinnsvis gjennomføres med bruk av video og det forutsettes at nemndene benytter trygge digitale løsninger som ivaretar partenes personvern.

Fjernmøter og fjernavhør kan benyttes for hele eller deler av møtet og kan også brukes i kombinasjon med skriftlig behandling når dette er tillatt etter barnevernloven eller denne loven § 3. Det er ikke krav om at noen av deltakerne må være til stede på samme sted, og nemnda kan beslutte hvilke deltakere som skal delta ved fjernmøteutstyr.

Nemndsleder kan bestemme at tolking skal skje som fjerntolking når det er forsvarlig, jf. *tredje ledd*.

Beslutning om fjernmøte og fjernavhør kan ikke kreves rettslig overprøvd, jf. *fjerde ledd*. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for at behandlingsformen kan brukes som begrunnelse for å kreve vedtaket rettslig overprøvd.

Adgangen til fjernmøte og fjernavhør etter denne bestemmelsen gjelder for fylkesnemndenes behandling av saker etter barnevernloven. Bestemmelsen gjelder også for fylkesnemndenes behandling av saker etter helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. Det omfatter saker om innleggelse og tilbakeholdelse i rusinstitusjon uten samtykke etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-2 og innleggelse og tilbakeholdelse i institusjon av gravide rusavhengige etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3. Videre vil adgangen til fjernmøte og fjernavhør gjelde ved fylkesnemndenes behandling av saker om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5 andre ledd bokstavene b og c, jf. § 9-11. Vedtakene gjelder planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødssituasjoner og tiltak for å dekke brukers eller pasientens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak.

Adgangen til fjernmøte og fjernavhør vil også gjelde når fylkesnemnder som smittevernemnd, behandler saker om tvungen legeundersøkelse, innleggelse til undersøkelse og kortvarig isolering etter smittevernloven § 5-2 og tvungen isolering og legemiddelbehandling etter smittevernloven § 5-3.

Til § 3 Kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling

Etter *første ledd* kan nemndsleder beslutte at forhandlingsmøtets omfang begrenses, og at vedtak

treffes på grunnlag av en kombinasjon av muntlig behandling i møte og sakens dokumenter, når det anses nødvendig og ubetenkelig. Det er presisert i *første ledd annet punktum* at partsavhør og vitneavhør alltid skal skje i møte. Møte kan skje ved fysisk møte eller fjernmøte etter § 2. Bestemmelsen åpner for at sakens dokumenter som vanligvis leses opp i nemndsmøte, kan vurderes av nemnda skriftlig.

Etter *annet ledd* kan nemndsleder beslutte at prosessfullmektigene kan inngi avsluttende innlegg skriftlig, når det anses nødvendig og ubetenkelig. Det skal gis adgang til etterfølgende skriftutveksling slik at partene får ivaretatt retten til kontradiksjon.

Nemndsleder må foreta en konkret vurdering i den enkelte sak om det anses nødvendig og ubetenkelig at saken behandles i en kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling etter denne bestemmelsen.

Om det er nødvendig må vurderes i lys av hvorvidt det på grunn av sykdom eller tiltak for smittebegrensninger som følge av utbruddet av covid-19 er mulig å behandle saken med barnevernlovens ordinære regler eller fjernmøte etter § 2, og hva som er de reelle alternativene. Ordinært møte eller hel eller delvis skriftlig behandling etter barnevernloven § 7-14 skal benyttes når det er mulig. Dette innebærer at kun dersom det ikke er mulig eller dersom det er uforholdsmessig byrdefullt å gjennomføre saken med ordinære regler eller fjernmøte som følge av utbruddet av covid-19, kan saken behandles i en kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling etter denne bestemmelsen. I vurderingen av om det anses uforholdsmessig byrdefullt kan det ses opp mot saksavviklingen i nemnda.

Videre må behandlingsformen anses ubetenkelig. Dette beror på en konkret vurdering av om behandlingsformen samlet sett er forsvarlig. Også i vurderingen av om delvis skriftlig behandling er ubetenkelig skal det særlig legges vekt på sakens karakter og private parters rettigheter. Sakens karakter omfatter sakens tema, omfang, kompleksitet og alvorlighetsgrad. Private parters rettigheter må ivaretas på en tilfredsstillende måte, herunder retten til å bli hørt, føre bevis, kontradiksjon og kontakt med advokat. Momenter i ubetenkelighetsvurderingen i § 2 om fjernmøte og fjernavhør har også relevans ved beslutning om delvis skriftlig behandling. Hovedprinsippene for fylkesnemnda saksbehandling i barnevernloven § 7-3 gjelder.

Det er ikke krav om samtykke fra partene. Det følger imidlertid av *tredje ledd første punktum* at

partene skal gis anledning til å uttale seg før det treffes beslutning om delvis skriftlig behandling etter første og annet ledd. Partenes mening om behandlingsformen bør tillegges betydelig vekt, jf. *tredje ledd annet punktum*. Det skal alltid tilstrebnes en behandlingsform som partene aksepterer.

Det er viktig at barns rettigheter blir ivaretatt i prosessen på betryggende måte. At partene skal få uttale seg før beslutning treffes og at deres mening bør tillegges betydelig vekt, gjelder også for barn som er part i saken. Hvis saken skal behandles med delvis skriftlig behandling etter denne bestemmelsen og med fjernmøte etter § 2, skal barn med partsrettigheter få velge om de ønsker å delta i fjernmøte eller uttale seg på annen måte, jf. § 2.

Det følger av *tredje ledd tredje punktum* at et barn uten partsrettigheter som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis anledning til å uttale seg før beslutning tas. Føringsene i barnevernloven §§ 1-6 og 6-3 gjelder. Det er i første rekke eldre barn som vil kunne ha forutsetninger for å ha en oppfatning om behandlingsformen. Det er ikke et krav for å treffe beslutning om delvis skriftlig behandling at barn uten partsrettigheter har en mening om behandlingsformen. Barnet skal imidlertid informeres og gis mulighet til å formidle sitt syn til barnevernstjenesten, fylkesnemnda eller talspersonen før beslutning tas. Barns rett til medvirkning må ses i sammenheng med prinsippet om barnets beste. Hvis det vurderes at et barn ikke bør informeres og gis anledning til å uttale seg om behandlingsformen fordi det ikke anses forsvarlig av hensyn til barnets beste, skal det dokumenteres hvorfor dette er unnlatt.

Videre følger det av *tredje ledd fjerde punktum* at beslutning om delvis skriftlig behandling etter første og annet ledd skal begrunnes. Dette omfatter også dokumentasjon av vektleggingen av partenes og eventuelt barnets syn. Hvis et barn uten partsrettigheter ikke er gitt anledning til å uttale seg om behandlingsformen, skal dette også dokumenteres skriftlig.

Det fremgår av *fjerde ledd* at beslutning om delvis skriftlig behandling etter første og annet ledd ikke kan kreves rettslig overprøvd. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for at behandlingsformen kan brukes som begrunnelse for å kreve vedtaket rettslig overprøvd.

Det er ikke angitt i bestemmelsen om noen sakstyper anses bedre egnet for å behandle i en kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling. Dette må vurderes konkret. Bestemmelsen er særlig relevant for andre sakstyper enn pålegg av

hjelpetiltak og endringssaker som kan behandles skriftlig, uten partenes samtykke, når det er ubetenkelig etter barnevernloven § 7-14 annet ledd bokstav b. Det vises for øvrig til omtale av ulike sakstyper i merknad til § 2 om fjernmøter og fjernavhør.

Bestemmelsen gjelder for fylkesnemndenes behandling av saker etter barnevernloven.

Adgangen etter § 3 for nemndsleder til å beslutte at forhandlingsmøtets omfang begrenses, at vedtak treffes på grunnlag av en kombinasjon av behandling i møte og sakens dokumenter og at avsluttende innlegg gis skriftlig, gjelder også ved behandling av saker om innleggelse og tilbakeholdelse i rusinstitusjon uten samtykke etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-2 og innleggelse og tilbakeholdelse i institusjon av gravide rusavhengige etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3.

Videre vil adgangen til delvis skriftlig behandling etter § 3 gjelde ved fylkesnemndenes behandling av saker om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5 andre ledd bokstavene b og c, jf. § 9-11. Vedtakene gjelder planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner og tiltak for å dekke brukerens eller pasientens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak.

Bestemmelsen vil også gjelde når fylkesnemnder som smittevernsnemnd, behandler saker om tvungen legeundersøkelse, innleggelse til undersøkelse og kortvarig isolering etter smittevernloven § 5-2 og tvungen isolering og legemiddelbehandling etter smittevernloven § 5-3.

Til § 4 Rådslagning og avstemning ved fjernmøte

Bestemmelsen gir adgang til å holde rådslagning og avstemning ved fjernmøte. Avgjørelsen tas av nemndsleder og det stilles ikke krav om at partene har rett til å uttale seg. Adgangen til rådslagning og avstemning i fjernmøte gjelder for fylkesnemndas behandling av saker etter barnevernloven.

Adgangen til rådslagning og avstemning ved fjernmøte gjelder også ved fylkesnemndenes behandling av saker etter helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. Dette gjelder saker om innleggelse og tilbakeholdelse i rusinstitusjon uten samtykke etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-2 og innleggelse og tilbakeholdelse i institusjon av gravide rusavhengige etter helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3.

Videre gjelder den ved fylkesnemndenes behandling av saker om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5 andre ledd bokstavene b og c, jf. § 9-11. Vedtakene gjelder planlagte skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner og tiltak for å dekke brukerens eller pasientens grunnleggende behov for mat og drikke, påkledning, hvile, søvn, hygiene og personlig trygghet, herunder opplærings- og treningstiltak. Adgangen til rådslagning og avstemning ved fjernmøte gjelder også når fylkesnemnder som smittevernsnemnd, behandler saker om tvungen legeundersøkelse, innleggelse til undersøkelse og kortvarig isolering etter smittevernloven § 5-2 og tvungen isolering og legemiddelbehandling etter smittevernloven § 5-3.

Til § 5 Midlertidig flytting av barn fra en barnevernsinstitusjon

Bestemmelsen er en snever unntaksregel. *Første ledd første punktum* gir Bufetat hjemmel til å midlertidig flytte barn fra en institusjon til en annen når dette er tvingende nødvendig for å ivareta barnets behov for beskyttelse og omsorg. Det følger av formålsbestemmelsen i § 1 at nødvendighetsvurderingen bare omfatter konsekvenser for barnets behov som følge av sykdom eller tiltak for smittebegrensninger som følger av utbruddet av covid-19. Hjemmelen gjelder ikke dersom barnet har behov for å flytte av andre årsaker. I slike tilfeller gjelder ordinære regler. Det samme gjelder dersom det av tidshensyn er mulig å følge ordinær prosess.

Det følger av vilkåret «tvingende nødvendig» at terskelen er høy for å flytte barnet. Slik midlertidig flytting vil være svært inngripende for barnet. Hjemmelen skal bare benyttes dersom covid-19-utbruddet ikke gjør det mulig å gi barnet forsvarlig omsorg på institusjonen eller nødvendige smittebegrensningstiltak ikke kan ivaretas på annen måte. I vilkåret ligger også at andre tiltak skal være vurdert, og det forutsettes at institusjonsdriften planlegges slik at sykdomsutbrudd eller karantene i minst mulig grad krever at barn må flytte ut fra institusjonen.

Dersom det er tvingende nødvendig med midlertidig flytting, stilles det jf. *første ledd annet punktum* krav om at institusjonen barnet flytter til er egnet til å ivareta barnets behov. Det må foretas en individuell vurdering av barnets behov. Barnets rett til medvirkning skal ivaretas. Det er viktig å legge til rette for en god involvering av barnet i en slik prosess. For å kunne foreta en

best mulig vurdering av barnets behov, er det videre viktig at den midlertidige flyttingen så langt som mulig skjer i samråd med kommunen. Barnet kan bare flytte til en institusjon som er godkjent for å ivareta målgruppen.

Det fremgår av *tredje punktum* at beslutningen forberedes i den enkelte institusjonen. Dette gjelder uavhengig av om denne er statlig eller privat. Selve beslutningen om flyttingen skal imidlertid ikke tas av den enkelte institusjon, men på regionalt nivå i Bufetat. Flyttingen skal videre skje i samarbeid med kommunen. Dette innebærer at institusjonen bør innhente kommunens vurdering av barnets behov og for øvrig samarbeide om flyttingen. En midlertidig flytting vil være inngrepene for barnet og det er viktig at også kommunen er involvert, ikke minst med tanke på videre oppfølging av barnet.

Det følger av *annet ledd første punktum* at beslutningen om å midlertidig flytte barnet skal begrunnes. Begrunnelsen skal både omfatte nødvendigheten av flyttingen og valget av institusjonsplass barnet skal flytte til. I *annet punktum* presiseres at beslutningen og begrunnelsen skal dokumenteres skriftlig. I *tredje punktum* stilles det eksplisitt krav om at ivaretagelsen av barnets medvirkning og vurderingen av barnets beste fremgår av dokumentasjonen. Bufetats anvendelse av hjemmelen omfattes av fylkesmannens lovlighetstilsyn. Fylkesmannen skal underrettes når hjemmelen anvendes, jf. *fjerde punktum*. Beslutningen og begrunnelsen bør følge med orienteringen.

Flyttingen skal være midlertidig. Dette innebærer at barnet skal tilbake til institusjonen når årsaken til flyttingen ikke lenger er til hinder for at barnet bor på institusjonen. Hvis barnet likevel ikke skal tilbake, må kommunen fremme sak etter barnevernloven § 4-24 eller fatte vedtak om flytting etter barnevernloven § 4-17. Slik sak bør i så fall fremmes så snart som mulig etter at den midlertidige flyttingen er gjennomført eller når det er klart at kommunen mener at barnet ikke bør flytte tilbake.

Det følger av barnevernloven § 2-3 a at i Oslo kommune skal Bufetats oppgaver og myndighet ivaretas av kommunen. *Tredje ledd* presiserer at hjemmelen i første og annet ledd også gjelder for Oslo kommune. Hjemmelen gjelder barn som er plassert i institusjon av kommunen.

Til § 6 Adgang til å erstatte tilsyns- og oppfølgingsbesøk med andre kommunikasjonsformer

Tilsyns- og oppfølgingsbesøk skal etter reglene i barnevernloven med forskrifter skje ved besøk i

fosterhjem eller institusjon. Bestemmelsen gir adgang til unntak fra dette kravet.

Adgangen til å erstatte besøk i institusjon eller fosterhjem med andre kommunikasjonsformer gjelder bare dersom dette er tvingende nødvendig for å gjennomføre tilsynet eller oppfølgingen. Det følger av lovens formål at vanskelighetene med å gjennomføre besøk i fosterhjem eller institusjon må være forårsaket av utbruddet av covid-19. Formålet med bestemmelsen er å legge til rette for at tilsyns- og oppfølgingsbesøk kan gjennomføres hvis sykdom, karantene eller andre smittebegrensningstiltak er til hinder for fysisk oppmøte.

Med andre kommunikasjonsformer menes for eksempel telefon, videochat eller lignende. Kommunikasjonsformene må være sikre. Siden utgangspunktet er fysisk besøk, bør fortrinnsvis videochat benyttes.

Alminnelige krav til tilsyns- og oppfølgingsamtaler gjelder selv om besøket er erstattet med andre kommunikasjonsformer. Dette innebærer blant annet at det skal legges til rette for samtaler med barnet alene, dersom barnet ønsker det.

Til § 7 Ikraftsetting og opphevelse

Det følger av *første ledd* at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer og at Kongen kan sette i kraft de ulike bestemmelsene til forskjellig tid. Det tas sikte på at loven kan tre i kraft så raskt som mulig.

Det følger av *annet ledd* at den midlertidige loven oppheves 1. juli 2022. Dersom konsekvensene som følge av utbruddet av covid-19 vedvarer ut over dette tidspunktet, kan Stortinget forlenge lovens varighet i et nytt lovvedtak. Det vil også være mulig å oppheve loven tidligere om det ikke lenger er behov for den.

Til § 8 Overgangsregler

Bestemmelsen gir overgangsregler for når den midlertidige loven opphører å gjelde.

Første ledd første punktum innebærer at dersom fylkesnemnda forut for opphevelsetidspunktet i § 7 annet ledd har besluttet å behandle en sak i samsvar med loven, eller behandlingen innen samme tidspunkt er påbegynt, skal loven fortsatt regulere behandlingen inntil saken er avsluttet i fylkesnemnda.

Fylkesnemnda bør tilstrebe at sakene behandles etter lovens alminnelige regler. Dette gjelder særlig i de tilfeller behandlingsformen er besluttet, men ikke påbegynt når loven oppheves.

I *annet punktum* fremgår at dersom Bufetat eller Oslo kommune forut for opphevelsetidspunktet har besluttet midlertidig flytting etter § 5, skal loven fortsatt regulere flyttingen inntil behovet for den midlertidige flyttingen opphører.

Annet ledd gir en alminnelig hjemmel for Kongen til å fastsette overgangsregler i forskrift.

Barne- og familiedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19

§ 1 *Formål og virkeområde*

Formålet med loven er å tilrettelegge for ivaretagelse av barns rett til hjelp, omsorg og beskyttelse etter barnevernloven og for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene ved å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19. Barnevernloven med forskrifter gjelder med mindre noe annet fremgår av denne loven.

Loven skal legge til rette for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i fylkesnemndene ved behandling av saker etter smittevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven.

Loven gjelder også for Svalbard.

§ 2 *Fjernmøte og fjernavhør i fylkesnemnda*

Nemndsleder kan beslutte at forhandlingsmøtet eller møte i klagesak helt eller delvis skal holdes som fjernmøte, og at avhør skal gjennomføres som fjernavhør, når det er nødvendig og ubetenkelig. I vurderingen av om det er ubetenkelig skal det særlig legges vekt på sakens karakter og private parterets rettigheter.

Før det treffes beslutning om fjernmøte eller fjernavhør, skal partene gis anledning til å uttale seg. Partenes mening bør tillegges betydelig vekt. Et barn som har partsrettigheter kan velge om det vil delta i fjernmøte eller uttale seg på annen måte. Et barn uten partsrettigheter som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis anledning til å uttale seg før beslutning treffes. Beslutning om fjernmøte og fjernavhør skal begrunnes.

Nemndsleder kan beslutte at tolking skal gjennomføres som fjerntolking når det er forsvarlig.

Beslutning om fjernmøte eller fjernavhør etter første ledd kan ikke kreves rettslig overprøvd.

§ 3 *Kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling i fylkesnemnda*

Nemndsleder kan beslutte at forhandlingsmøtets omfang begrenses, og at vedtak treffes på grunnlag av en kombinasjon av muntlig behandling i møte og sakens dokumenter, når det er nødvendig og ubetenkelig. Partsavhør og vitneavhør skal alltid skje i møte.

Nemndsleder kan beslutte at prosessfullmektigene kan inngi avsluttende innlegg skriftlig når det er nødvendig og ubetenkelig. Det skal gis adgang til etterfølgende skriftutveksling.

Før det treffes beslutning etter første og annet ledd skal partene gis anledning til å uttale seg. Partenes mening bør tillegges betydelig vekt. Et barn uten partsrettigheter som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis anledning til å uttale seg før beslutning treffes. Beslutning om delvis skriftlig behandling etter første og annet ledd skal begrunnes.

Beslutning om delvis skriftlig behandling etter første og annet ledd kan ikke kreves rettslig overprøvd.

§ 4 *Rådslagning og avstemning ved fjernmøte*

Rådslagning og avstemning i fylkesnemnda kan skje ved fjernmøte.

§ 5 *Midlertidig flytting av barn fra en barnevernsinstitusjon*

Når det er tvingende nødvendig for å ivareta barnets behov for omsorg og beskyttelse, kan Barne-, ungdoms- og familieetaten på regionalt nivå beslutte å midlertidig flytte et barn som er plassert i institusjon etter barnevernloven til en annen institusjon. Barnet kan bare flytte til en institusjon som er egnet til å ivareta barnets behov. Flyttingen skal forberedes i den enkelte institusjon og skje i samarbeid med kommunen.

Beslutning om flytting etter første ledd skal begrunnes. Beslutningen og begrunnelsen skal dokumenteres skriftlig. Det skal blant annet dokumenteres at barnets rett til medvirkning er ivare tatt og hva som er barnets syn, samt hvilken vurdering som er gjort av hensynet til barnets beste. Statsforvalteren skal orienteres om beslutningen.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende for Oslo kommune når kommunen ivaretar Barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet, jf. barnevernloven § 2-3 a første ledd.

§ 6 Adgang til å erstatte tilsyns- og oppfølgingsbesøk med andre kommunikasjonsformer

Når det er tvingende nødvendig for å få gjennomført tilsynet, kan tilsynsbesøk etter forskrift 11. desember 2003 nr. 1564 om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling § 8 annet ledd og etter forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem § 9 første ledd erstattes med andre kommunikasjonsformer, som telefonsamtale, videooverføring e.l. Tilsvarende gjelder når det er tvingende nødvendig for å få gjennomført oppfølgingsbesøk etter forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem § 7 tredje ledd.

§ 7 Ikraftsetting og oppheving

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de ulike bestemmelsene til forskjellig tid.

Loven oppheves 1. juli 2022.

§ 8 Overgangsregler

Dersom en behandlingsmåte med hjemmel i denne lov er besluttet eller påbegynt før opphevingstidspunktet i § 7 annet ledd, skal loven gjelde ved behandlingen inntil saken er avsluttet i fylkesnemnda. Tilsvarende skal loven gjelde for beslutning om midlertidig flytting etter § 5 som er truffet før opphevingstidspunktet.

Kongen kan gi forskrift om overgangsregler.

